

Asia: VN/14215/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle apteekkitoiminnan kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne koskien annosjakeluyksikön toimilupaan ja toimintaa koskeviin vaatimuksiin (12 b-12 i § ja lääkeasetuksen 27 §), muutokset lääkkeiden luovuttamiseen lääketehasta tai tukusta (31 ja 32 §) ja valvontaan (77 ja 89 §)

-

Huomionne koskien apteekin tehtävien koontiin (38 b §) sekä hintaneuvonnan (56 b §) ja lääkehoidon opastukseen ja neuvonnan (57 §) muutoksiin. Pyydämme esittämään lain voimaantuloa koskevat huomionne myöhemmässä kohdassa.

- 1) Kivijalka-apteekille ollaan esittämässä velvoitetta tarjota edullisinta itsehoitolääkettä asiakkaalleen. Koskeeko sama velvoite esim. vähittäiskauppaa tai verkkoapteekkiä?
- 2) Mahdollistamalla verkkoapteekeille hintakilpailu lääkkeissä, kustannukset asiakkaalle voivat laskea. Samalla tämä voi ohjata yhä epärationaalisempaan lääkkeiden ostoon ja käyttöön mm. suoran lääkeneuvonnan puutteen ja valvonnan takia. Tämä epärationaalinen lääkkeiden käyttö voi olla yhteiskunnalle erittäin kallista.
- 3) Apteekkien antama lääkeneuvonta on ymmärryksemme mukaan ainoa lakisäätöinen neuvontavelvoite joka on asetettu terveydenhuollon henkilöstölle. Sen tukeminen on kannatettavaa. Nyt apteekkitoimintaan kohdistuneet/kohdistuvat säästöt ovat merkittävästi heikentäneet osan alueemme apteekkitoiminnan järkevyyttä ja kannattavuutta. Meitä huolestuttaa lisääntyvien velvoitteiden ja laatuvaatimusten (esim. omahoidon suunnittelu) toteutuminen nykyisessä apteekkien taloudellisessa tilanteessa. Toimintaa määrätään lailla, mutta apteekkien taloutta on järjestelmällisesti heikennetty. Tasapuolisuuden nimissä näkisimme näiden vaatimusten toteutumisen säätämisen myös verkkoapteekki ja vähittäiskaupoissa tapahtuvassa apteekkitoiminnassa.

Huomionne koskien noutolokerikkojen sijaintirajoituksen poistamiseen (57 e §)

-

Huomionne koskien alueen sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisestä vastaavan tahon tehtävästä arvioida alueen apteekkipalveluita (41 ja 52 §)

Kannatamme avohuollon apteekkien ja hyvinvointialueiden yhteistyön lisäämistä. HVA:n mukaan ottaminen oman alueensa apteekkitoiminnan järjestämisessä voi tukea terveystalveluiden kokonaisuuden alueellista rakentumista ja mahdollisesti toisi kustannussäästöjä osaoptimoinnin vähentyessä.

Huomionne koskien apteekkiluvan ehdoksi asetettuja sivuapteekkeja koskeviin muutoksiin (52 §)

-

Huomionne koskien itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntiluvan haltijan verkkopalveluun (54 j §). Pyydämme esittämään lain voimaantuloa koskevat huomionne myöhemmässä kohdassa.

Kyseessä pitää olla tasapuolinen toiminta verrattuna avohuollonapteekkeihin. Lääkeneuvonnan toteuttaminen pitää olla mahdollista kaikilla verkkoapteekkitoimintaa toteuttavilla. Avohuollon apteekkeissa oli ymmärtääksenne vaatimus asiakkaan halutessa proviisorin tai farmaseutin antamaan neuvontaan. Mielestämme tämä vaatimus on potilasturvallisuuden ja tasapuolisuuden takia välttämätön myös vähittäiskaupassa tapahtuvalle lääkemyynille. Käykö niin, että lääkkeet voitaisiin ostaa vähittäiskaupasta ja apteekista haettaisiin neuvot ja opastus.

Huomionne koskien yhteistyöstä sopimista apteekkien verkkopalvelussa (55 c §). Pyydämme esittämään lain voimaantuloa koskevat huomionne myöhemmässä kohdassa.

-

Huomionne koskien apteekkitoiminnalle asetettaviin toiminnallisiin ja laadullisiin vaatimuksiin (56 c-56 d §)

Mielestämme yhtenäiset toiminnalliset ja laadulliset vaatimukset ovat tärkeitä. Yhteistyötä HVA:n kanssa pitäisi lisätä mm. terveydenhuollon vaaratapahtumiin liittyen. Epärationalinen lääkkeiden määrääminen ja käyttö on tutkimusten mukaan yksi terveydenhuollon suurimmista ylimääräisistä kuluista

Huomionne koskien itsehoitolääkkeiden samanhintaisuuden vaatimuksen purkamiseen apteekin eri palvelukanavien välillä (58 § ja lääketaksa-asetus 4 §)

Tämä voi laskea kuluttajahintoja, mutta voi johtaa lääkemyynin siirtymistä yhä enemmän verkkokauppoihin. Mikäli verkkokauppojen valvonta, ostopaikkajärjestelmien valvonta tai lääkeneuvonta eivät toteudu hyvin, epärationalisen lääkehoidon riski kasvaa. Valikoima itsehoidon verkkokaupan valmisteista pitää erityisen tarkasti määrittää. Itsehoidon yleisimmät riskilääkkeet, kuten tulehduskipulääkkeet ja parasetamolin pitäisimme edelleen apteekkilääkkeinä. Ne on luokiteltu tuoreessa suomalaisessa riskilääkeluettelossa korkeimman riskin lääkkeisiin.

Huomionne koskien Schengen-todistuksen antamisesta perittävästä maksusta (55 a § ja lääkeasetuksen 21 d §)

-

Huomionne koskien lääkesopimusta koskevista säädösmuutoksista (55 b §, lääkemääräyslain 3, 5 d, 12 d ja 13 §, asiakastietolain 65 §, opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoidosta opioidilääkkeillä annetun asetuksen 3 §). Pyydämme esittämään lain voimaantuloa koskevat huomionne myöhemmässä kohdassa.

Potilaan mahdollisuus hakea lääkesopimuksen mukaisia lääkkeitä eri apteekeista herättää huolta. Kyseiset henkilöt yrittävät kaikin mahdollisen keinoin saada lääkkeitä, joten riski väärille toimituksille voi kasvaa. Nykyinen toimitus yhdestä apteekista on toiminut hyvin ja tukenut potilasta ja hoidon seurantaa. Myös toimitus yhdestä apteekista on mahdollistanut lääkkeen varaamisen apteekkiin, jolloin toimitus on saatu ajallaan ja lääkkeen toimitusvaikutuksia on voitu ennaltaehkäistä.

Huomionne koskien ehdotetun lainsäädännön voimaantuloon

-

Huomionne esityksen perusteluista

-

Huomionne esityksen vaikutusten arvioinnista

Kustannusvaikutusten kohdalla oli erityisen paljon mielipidetyypistä yleitä pohdintaa, ei faktoihin perustuvaa selvitystä.

Huomionne muista esityksessä olevista ehdotuksista

Olisimme halunneet esitykseen mukaan hoitoon sitoutumisen vahvistamisena terveydenhuollossa. Apteekkitoiminnassa on hyvät mahdollisuudet tukea hoitoonsitoutumista. Suuri osa sairaalahoidoista johtuu lääkkeiden käyttämättä jättämisestä tai liiallisesta käytöstä. Tämän tiedon saaminen potilasta hoitavalle henkilöstölle olisi hoidon kustannusvaikuttavuuden ja potilaan hoidon kannalta välttämätöntä. Toivottavasti tulevaan hallitusohjelmaan saadaan tämä erittäin tärkeä ongelma sisällytettyä.

Hedman Antti
Pohjois-Savon hyvinvointialue

Ahonen Jouni
PSHVA